

BESLUT

2021-11-15 Dnr: 21/01052 och 1064

SAKEN

Dokument utifrån: Ett amerikanskt blodbad, SVT2, 2021-02-28, program om USA:s före detta president; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Programmet frias. Det strider inte mot kraven på opartiskhet och saklighet.

PROGRAMMET

Programmet påannonserades av en presentatör som sa följande.

Nu ska vi återvända till de fyra åren under president Trumps styre i USA.

Programmet inleddes med bilder från våldsamma demonstrationer och flera citat från president Donald Trump som bland annat sa att "Vi slåss av bara helvete" (enligt översättningstext). Därefter sa en berättarröst följande.

Donald Trumps tid som president slutade i en våldsam attack på den amerikanska demokratin. Bara fyra år tidigare hade han stått på samma plats och tänt en gnista som skulle leda till uppror.

Sedan spelades sekvenser upp från president Donald Trumps installationstal där han bland annat sa "Det amerikanska blodbadet slutar här, och det slutar nu" (enligt översättningstext). Berättarrösten sa därefter "Dokument utifrån, historien om ett amerikanskt blodbad". En berättarröst sa därefter bland annat följande.

Donald Trump gick ut hårt tidigt i sin kandidatur. [...] Han spred misstro och ilska mot staten. [...] Mot politikerna i Washington.

Programmet hade genomgående en berättarröst. I programmet varvades sekvenser från president Donald Trumps tal och offentliga framträdanden med nyhetsinslag, bilder från våldsamma demonstrationer och intervjuer med bland annat Donald Trumps före detta kampanjchef, en konservativ poddare, republikanska kongressledamöter och journalister. Det sades och redogjordes för i programmet att Donald Trump stöttades av nationalisterna och högerextrema grupperingar.

I slutet av programmet togs stormningen av Kapitolium den 6 januari 2021 upp. Flera journalister och föreläsare för det Republikanska partiet sa att Donald Trumps retorik uppviglade folkmassan till stormningen. Berättarrösten sa bland annat följande i slutet av programmet.

Donald Trump hade förorsakat ett blodbad i nationens huvudstad. Efter sig lämnar han ett sargat republikanskt parti och ett djupt splittrat Amerika.

ANMÄLNINGARNA

Anmälarna anser sammanfattningsvis att programmet gav en ensidigt och negativ beskrivning av Donald Trumps tid som president. Flera av anmälarna anser att programmet var fullt med lögn som aldrig blev bemötta. Donald Trump har exempelvis aldrig befunnits skyldig för uppvigling till uppror. Donald Trumps visioner och framgångar presenterades inte. Anmälarna anser att Demokraterna fuskade sig till valsegern år 2020 och är kritiska till att programmet inte skildrade de oegentligheter som skedde under rösträkningen. En anmälare anser att det felaktigt framstod som att stormningen av Kapitolium var ett blodbad.

Flera anmälare är vidare kritiska till en text som publicerats i anslutning till programmet på SVT Play.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television AB (SVT) anser att programmet överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet och anför i huvudsak följande.

Programmet var en del av *Dokument utifrån* som visar aktuella dokumentära skildringar från olika delar av världen. Det aktuella avsnittet var producerat av det amerikanska Public Service-bolaget WGBH Boston som en del av den granskande serien *Frontline*. Programmet var försett med svensk speakerröst som följde det engelskspråkiga originalets formuleringar. Programmets premiss var tydligt presenterad – att skildra hur president Donald Trump, genom att vägra att kritisera och ta avstånd från organisationer eller medlemmar i den så kallade vitmaktrörelsen, byggt upp en allians med våldsbenägna högerextremister vilket skapade ett samhällsklimat där händelserna vid Kapitolium kunde ske. SVT anser att det är utom tvivel att en kritisk utgångspunkt i en dokumentär skildring inte i sig är ett partiskt ställningstagande. SVT och andra nyhetsmedier har återkommande rapporterat om de skeenden som skildras i dokumentären. SVT anser att de uppgifter som framfördes i dokumentären om presidentvalet år 2020 är väl belagda och att anmälarnas kritik om valfusk från Demokraternas sida har granskats och avfärdats av såväl amerikanska myndigheter som etablerad nyhetsmedia.

En anmälare anser att filmen inte tog upp president Donald Trumps politiska framgångar och hans vision för det amerikanska samhället. SVT anser att filmen

tydligt presenterades som en granskning av retoriken som ledde fram till attacken mot Kapitolium 6 januari 2021 och att den inte hade ambitionen att granska presidentens politik i övrigt. *Dokument utifrån* har visat andra filmer som mer ingående gjort just detta, till exempel *Världen efter Trump*, *New York Times och Donald Trump*, samt *Trump, migranterna och gängen*.

En anmälare vänder sig mot att titeln skulle vara missvisande. SVT anser att det framgick av innehållet att filmens titel var ett citat från president Donald Trumps installationstal i januari 2017 där han talade om ett amerikanskt blodbad som skulle stoppas. Det är värt att notera att de politiker och rådgivare som medverkar alla har kopplingar till det Republikanska partiet och att de som tillfälligt medverkande är friare i att uttrycka kritiska åsikter om Donald Trumps politik. SVT anser att filmen gav en fördjupad bild av skeenden som vid sändningstillfället bara låg en knapp månad tillbaka i tiden och att den bild som gavs inte var partisk.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet). Kraven på opartiskhet och saklighet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Med hänsyn till den vidsträckta yttrandefriheten kan kraven ställas lägre i fråga om intervjuade, debattdeltagare och andra så kallade tillfälliga medverkande.

Kravet på opartiskhet innebär enligt granskningsnämndens praxis bland annat att kontroversiella ämnen eller händelser inte får behandlas ensidigt, det vill säga så att endast en parts version eller synpunkter klart dominerar ett program eller inslag. Det är tillåtet att skildra ett ämne från en speciell utgångspunkt, men i så fall bör detta klart framgå av programmet eller programpresentationen.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

VAD GRANSKNINGSNÄMNDENS PRÖVNING OMFATTAR

Granskningsnämndens uppgift är att genom efterhandsgranskning pröva om innehållet i sända program överensstämmer med de lagregler och tillståndsvillkor som gäller för sändningarna. En anmälan inkom till nämnden innan programmet hade sänts i marknätet. Nämnden skriver därför av ärendet i denna del.

De bestämmelser som aktualiseras i detta fall gäller endast för sändningar i marknätet. Flera anmälare har anmält en text som publicerats på SVT Play. Det

ingår inte i nämndens uppgift att pröva textinformation på programföretagens webbplats. Anmälarnas kritik i dessa delar lämnas därför utan åtgärd.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar att programmet hade en kritisk infallsvinkel och handlade om president Donald Trumps retorik och hur den kan ha bidragit till polarisering och våldsamheter vid flera tillfällen, men också till hans popularitet i vissa läger. I programmet medverkade republikanska politiker och andra tillfälligt medverkande som gav uttryck för sina personliga uppfattningar om ämnet i fråga. För dessa kan kraven på opartiskhet och saklighet ställas lägre än på företrädare för programföretaget. Det förhållandet att programmet handlade om Donald Trumps retorik innebär inte att det strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Vad anmälarna anfört i övrigt medför inte heller att programmet strider mot dessa krav.

Detta beslut har fattats av Ulrik von Essen, Ulrika Hansson, Clas Barkman, Bo-Erik Gyberg, Gunnar Springfeldt, Kristina Åberg och Erik Fichtelius efter föredragning av Johannes Wik.

För granskningsnämnden

Ulrik von Essen

SIGNATURSIDA

Detta dokument har elektroniskt undertecknats av följande
undertecknare:

NAMN:	ULRIK VON ESSEN
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID:	_075367f16f8db627fd60b0fd2bb4eb69bb
DATUM & TID:	2021-11-15 09:35:37 +01:00

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2021-11-15 09:35:43 +01:00
Ref: 23602SE
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)